Poštnina plačana pri pošti 6104 Koper – Capodistria
NDP

SVETILNIK

/ Kulturni občasnik za mlade zanesenjake / Gledališče Koper / Pokrajinski muzej Koper / Comunità Autogestita Costiera della Nazionalità Italiana Capodistria, Centro Italiano "Carlo Combi" Capodistria / Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper / Pokrajinski arhiv Koper / Otok, zavod za razvijanje filmske kulture, Izola / Pomorski muzej "Sergej Mašera" Piran / Znanstveno-raziskovalno središče Koper
/ Letnik XVII / Številka 1 / November 2023 / Brezplačni izvod /

Anne Frank

Dnevnik Ane Frank

Krstna uprizoritev

Plesna pripoved

Avtorica priredbe in režiserka
Renata Vidič
Avtor glasbe **Mirko Vuksanović**
Koreograf **Siniša Bukinac**
Lektor **Martin Vrtačnik**
Kostumografinja **Anja Ukovič**
Avtor videoprojekcij **Amar Ferizović**
Oblikovalka maske **Sara Longar**
Oblikovalec svetlobe **Jaka Varmuž**

Igralci in plesalci

Ana Frank
Tina Gunzek, Tjaša Bucik
Otto Frank, Albert Dussel
Siniša Bukinac / **Angelo Menolascina**
Peter van Daan
Vito Colangelo
Edith Frank, Margot Frank
Patricija Crnkovič
Gospa van Daan, Miep
Noemi Bak / **Dana Petretič**
Gospod van Daan
Luka Ostrež

Lučni tehnik **Vid Prinčič**, tonski tehnik **Alen Kump**, video projekcija **Amar Ferizović**, scenska delavca **Matija Šik**, **Vasja Bradač**, garderoberki **Anja Ukovič**, **Karolina Rulofs**, maskerka **Sara Longar**

Premiera: 23. avgusta 2023 v Gledališču Koper na 3. Mednarodnem otroškem festivalu Pri svetilniku v avgustu

Leta 1933 so bili s Hitlerjevim prevzemom oblasti v Nemčiji sprejeti prvi diskriminacijski zakoni proti Judom, zato je v obdobju med letoma 1933 in 1939 na Nizozemsko emigriralo več kot 30.000 Judov iz Nemčije in Avstrije.

10. maja 1941 je tudi Nizozemska prišla pod nemško upravo in v letu dni so se tudi tu postopoma uveljavili protijudovski zakoni (odpusti iz javnih služb, obvezno nošenje Davidove zvezde, obvezna oddaja radijskih sprejemnikov, zaplemba vsega premoženja …). Številni Judje so takrat poiskali skrivališča pri prijateljih, med njimi tudi družina Anne Frank. Dan po prejemu poziva, julija 1942, so zapustili stanovanje in se skupaj s prijateljsko družino Van Daanovih zatekli v skrivališče na podstrešju stavbe v Amsterdamu, v kateri je imel poslovne prostore tudi Annin oče.

V skrivališču je komaj trinajstletna Anna začela pisati dnevnik, ki danes predstavlja klasično branje za mlade in odrasle pa tudi navdih za gledališke, filmske, glasbene in plesne ustvarjalce, ki nas z Annino življenjsko zgodbo – ta se je zanjo in za vse člane njene družine, razen očeta, končala v koncentracijskem taborišču – vedno znova opominja na grozote druge svetovne vojne in vojn sploh.

Dnevnik Ane Frank se je s svojo neposrednostjo dotaknil tudi režiserke Renate Vidič ter koreografa in plesalca Siniše Bukinca, ki sta življenje v skrivališču, predvsem pa Annino osebno doživljanje sveta, prvo zaljubljenost in upiranje samoumevni avtoriteti odraslih prelila v plesne korake; obenem pa sta nas znova spomnila na **nesmiselnost vojn – preteklih in današnjih**.

Dnevnik Anne Frank
Prvi dnevniški zapis, 12. junij 1942
Upam, da ti bom lahko zaupala, kot nisem mogla do zdaj še nikomur, in upam, da mi boš v veliko oporo.

Njen **prvi** dnevnik, pravzaprav album za avtograme, ki ga je dobila v dar za trinajsti rojstni dan, zajema obdobje od 12. junija do 5. decembra 1942 in je dopolnjen z njenimi poznejšimi vpisi.

Drugi ohranjeni dnevnik, zvezek s črnimi platnicami in rjavim ovojnim papirjem, se začne 7. decembra 1943, več kot leto po zadnjem vpisu v prvi dnevnik.

Tretji ohranjeni dnevnik, zvezek z zelenimi in zlatimi platnicami, pa zajema čas od 17. aprila do 1. avgusta 1944.

Dnevnik, v katerem je Anne popisala dogajanje med 5. decembrom 1942 in 7. decembrom 1943, je danes izgubljen, toda ker ga je prepisovala na posamezne liste papirja, danes vemo, kaj se je v tem obdobju v skrivališču dogajalo. Vzrok za obstoj t. i. »posameznih listov« gre najbrž pripisati govoru nizozemskega ministra za izobraževanje, vlade v izgnanstvu, ki je po radiu Oranje Nizozemce pozval, naj zbirajo dokaze o trpljenju nizozemskega ljudstva pod nemško okupacijo. Pod vtisom nagovora je Anne začela dnevnike prepisovati (danes so prepisi znani kot različica b); po vojni je nameravala objaviti knjigo z naslovom *Skrivališče*. Pri prepisovanju je izvirno besedilo včasih popravila, zamenjala, dopolnila in celo sestavila seznam psevdonimov za morebitno objavo knjige. Dnevnika

Foto: Jaka Varmuž

Foto: iz zbirke Ustanove Anne Frank, NL

Foto: Jaka Varmuž

ni prepisala v celoti (zadnji prepisani vpis ima datum 29. marec 1943), obdobje do 1. avgusta 1944, zadnji vpis pred aretacijo, je preživelo v njenih dnevniških zapisih (različica a), ki jih je še vedno hranila.

Leta 1998 je izbruhnila novica o še neobjavljenih straneh dnevnika; te so vsebovale dva dnevniška vpisa, v katerih je Anne spregovorila o neuspešnem zakonu svojih staršev.

Skladu Anne Frank iz Basla ju je predal njen oče v letu svoje smrti 1980.

Prve izdaje Dnevnika

Otto Frank, Annin oče je edini preživel koncentracijsko taborišče in je po vrnitvi v Amsterdam prvič lahko prebral hčerkine dnevnike, ki jih je do njegove vrnitve skrbno hranila njegova nekdanja sodelavka Miep Gies. Ker so po vsebini presegali zasebne dnevnike, ki so jih v tistem času pisala dekleta, je sklenil, da poišče založnika in jih objavi. Pretipkal je Annin rokopis, a pri tem izpustil Annine žaljive opise matere, nekatere opise zakoncev van Daan in dr. Dussla ter hčerina iskrena razmišljanja o lastni telesni, intelektualni in duhovni rasti. Ko mu je uspelo najti založnika, ki je zahteval, da besedilo v tiskani izdaji ne sme presegati določenega obsega strani, je dnevnik, ki je izšel na Nizozemskem poleti 1947 pod naslovom Het Achterhuis, s podnaslovom Dnevniška pisma 12. junij 1942–1. avgust 1944, še dodatno skrčil.

Leta 1950, ko so na Nizozemskem tiskali že šesto izdajo *Dnevnika*, je ta izšel v nemškem prevodu, pet let pozneje pa tudi v žepni izdaji. Na začetku petdesetih let prejšnjega stoletja je *Dnevnik* izšel še v francoskem prevodu ter leta 1952 v angleškem in ameriškem.

Do danes je *Dnevnik Anne Frank* izšel v skoraj šestdesetih državah po vsem svetu, preveden pa je bil v 55 jezikov.

Skrivališče

Stanovanje, ne večje od 50 kvadratnih metrov, v katerem je dobri dve leti skrivaj živelo osem ljudi, je bilo del stavbe v ulici Prinsengracht 263, zgradbe, v kateri je imel poslovne prostore tudi Annin oče. Visoka opečnata zgradba s tremi vhodi na pročelju, podobna številnim v tem okolju, na zunaj ni izdajala na dvorišče obrnjenih in vedno zastrtih oken, za katerimi so se skrivali begunci. Vrata stanovanja skrivališča, ki ga je za svojo družino in van Daanove že mesece pred njihovim prihodom s pohištvom, perilom in zalogami hrane opremil Otto Frank, je na pisarniškem hodniku zakrivala vrtljiva knjižna omara. Nepoklicanim je zastirala pogled na vrata skrivališča. Uslužbenci skladišča o skritih Judih niso vedeli ničesar, prav tako ne stalni obiskovalci stavbe – stranke, čistilka, davčni svetovalci itd.

Otto Frank je z družino v skrivališče prispel 9. julija 1942, teden dni pozneje so se Frankovim pridružili van Daanovi in 16. no-

vembra še dr. Albert Dussel, s katerim si je Anne pozneje delila sobo. Osmih članov v skrivališču pa ne gre jemati kot skupnost.

»Skupnost so postali po sili razmer. V skrivališče niso odšli po lastni volji, niti se niso mogli odločati po svoje. Bolj kot izbira je skupino oblikovalo naključje; delali so skupaj, poznali so drug drugega, bili so si še kar všeč. To pa je bilo tudi skoraj vse.«

V obdobju skrivanja (do 4. avgusta 1944) je hiša, v kateri je bilo skrivališče, uradno dobila novega lastnika, in čeprav so v tem obdobju v stavbo in prostore Opekte večkrat vlomili, beguncev do izdaje skrivališča ni odkril nihče.

V nekdanjem skrivališču je danes muzej; prostori so obnovljeni in opremljeni tako kot v času, ko je v njem živela Anne.

✱ *Miha Trefalt*

Kaj je dnevniški zapis?

Dnevnik je zbirka osebnih zapisov, ki so urejeni v časovnem zaporedju. Posamezni zapisi poročajo o dogodkih v nekem obdobju (navadno v enem dnevu, lahko tudi v krajšem ali daljšem časovnem intervalu: npr. v delu dneva, v tednu, mesecu ipd.). Vsebina zapisanega je raznolika: lahko gre za **zapisovanje opažanj**, **poslovnih izkušenj**, **znanstvenih opazovanj in dognanj** ali pa gre za **zapis osebnih pripetljajev** in **subjektivnih stališč**, ki so lahko refleksivne in emocionalne narave.

(vir: https://sl.wikipedia.org/wiki/Dnevnik_(knji%C5%BEevnost)

Ali poznaš še kakšno literarno delo, ki je zapisano v dnevniški obliki?

Na moji domači polici sta dva takšna dnevniška romana, ki sta namenjena otrokom in najstnikom:

☞ ***Skrivni dnevnik Jadrana Krta***, avtorice Sue Towsend;

☞ ***Dnevnik poredne punce***, avtorice Kristine Gudonyté, namenjen je najstnicam in najstnikom;

☞ celotna zbirka ***Dnevnikov nabritega mulca***, pisatelja Jeffa Kinneya.

Ali se tudi na tvoji knjižni polici skriva kakšen roman ali zgodba, napisana v dnevniški obliki?

.....

.....

Ali tudi sam/-a pišeš dnevnik?

.....

Ali mu zaupaš čisto vse?

.....

.....

O kakšnih vsebinah pišemo v dnevnik? Lahko čisto o vsem, ali so strani osebnega dnevnika rezervirane samo za nekatere vsebine?

.....

.....

.....

Ali je tvoj dnevnik na skrivnem mestu, ali zanj vedo vsi člani tvoje družine?

.....

Kaj bi se zgodilo, če bi tvoj dnevnik prišel v javnost?

.....

Naloga. *Izberi, o čem bi rad pisal. O tem piši v svoj dnevnik sedem dni. Ampak, pozor:*

PRVI DAN: **piši v slovenskem jeziku**.
DRUGI DAN: **riši** (uporabiš lahko vse tehnike).
TRETJI DAN: **piši v enem tujem jeziku**.
ČETRI DAN: **piši v obliki notnega zapisa** (tudi, če si brez glasbenega predznanja; domišljija je brezmejna).
PETI DAN: **piši v jeziku, ki si si ga izmislil sam** in ga razumeš samo ti.
ŠESTI DAN: **zapisuj samo misli**.
SEDMI DAN: dnevnik **piši v obliki pesmi** (pesem je lahko v prostem verzu ali v rimah).

Za dnevniške zapise lahko izbereš **poseben format** ali **obliko papirja**. Dnevnik lahko **okrasiš** po svoji meri in okusu.

☞ Če si z zapisanim zadovoljen, če je končni videz dnevnika povsem po tvojem okusu in če so zapisi namenjeni tudi drugim bralcem, nam ga pošlji. Gledališče Koper, »za Svetilnik«, Verdijeva 3, 6000 Koper.

Namig za idejo: Če v spletni brskalnik vtipkaš geslo COBISS (poznaš to geslo?) in označiš Mladinski oddelek Osrednje knjižnice Srečka Vilharja Koper ter v iskalnik vpišeš povpraševanje: DNEVNIK, se ti na ekranu pojavi precej zadetkov. ✱ *Samanta*

Muzejsko poletje na fotografijah

V prvem delu poletnih počitniških delavnic smo skupaj z arheologinjo **Marušo Bizjak** spoznavali **prazgodovinsko tehniko tkanja s karticami** in si stkali **zapestnico prijateljstva**.

Spoznavali smo **rožmarin**, ki je že v rimskem obdobju predstavljal sveto rastlino, in iz rožmarina ustvarjali **dišeče venčke**.

Z arheologinjo **Katjo Špec** smo se lotili **arheoloških »izkopavanj«** ter spoznali pot, ki jo »prehodijo« **najdeni fragmenti predmetov** od izkopavanj do predstavitve v muzejski zbirki.

Sklop počitniških delavnic smo sklenili **s starimi igrami**, igrali smo se, kot so se igrali nekoč, ter ustvarili svoj yo-yo.

◂ Šolsko leto se je začelo v znamenju opere, občasne razstave ***Pomlad na opernem odru: Ksenija Vidali (1913–2004)*** in **glasbe**. Devetošolci OŠ Koper so spoznavali operno pevko Ksenijo Vidali, opero, glasbila, razstavljena v muzeju, v sodelovanju z Glasbeno šolo Koper pa so jim sošolci, ki obiskujejo glasbeno šolo, v pianu nobile palače Belgramoni Tacco prirejali krajše koncerte. Izjemno lepa izkušnja za vse nas!

Ob **občasni razstavi**, posvečeni **Kseniji Vidali**, smo **spoznavali opero**, spoznali smo, kdo so solist, kostumograf, scenograf, kaj je scena, ter ustvarjali svojo scenografijo. ▸

Z igro smo **prepoznavali različne tipe pisav** in odkrivali **glagolico**, razbirali smo glagolske napise in se preizkusili v pisanju v glagolici.

V drugem delu poletnih počitniških delavnic smo vstopili v **svet ročnih spretnosti**, se s tehniko **tkanja** poigrali in si **stkali košarico**.

Foto: Bojan Pucelj / GLST

Avtoportret, 1981, tuš in akvarel. Lastnik: Goriški muzej Kromberk – Nova Gorica.

Robert Hlavaty

Ste že slišali za Hlavatyja? Po njem je Koper poimenoval **park ob mestni tržnici**. Kdo pa je bil Robert Hlavaty? Bil je **slikar**, rodil se je češkim staršem leta 1897 v Trstu. Bil je slikar samorastnik, svoje znanje je gradil postopoma s pomočjo prijateljev, že uveljavljenih in šolanih slikarjev, ki jih je večinoma srečeval v svoji ambulanti. V Muzejski galeriji Pokrajinskega muzeja Koper je bila oktobra 2023 na ogled gostujoča razstava Galerije likovnih samorastnikov Trebnje z naslovom: ***Robert Hlavaty. Prosevajoča in prelivajoča se lepota akvarela: videnja in občutenja krajine***.

Trst, akvarel.
Lastnik: Galerija Božidar Jakac, Kostanjevica na Krki. ▼

Foto: Bojan Pucelj / GLST

Reši naloge in izvedel/-a boš nekaj zanimivosti o Robertu Hlavatyju.

1.) ***V uvodu smo omenili, da je bil Robert Hlavaty slikar samorastnik. Kaj to pomeni?***
a) odraščal je brez staršev.
b) svojega znanja ni pridobil na umetniških šolah, ni imel akademske, strokovne izobrazbe.
c) ni hodil v šolo.

2.) ***Pri Robertu Hlavatyju je prevladala odločitev, da se bo z umetnostjo ukvarjal zgolj ljubiteljsko, da to ne bo njegova služba. Po poklicu je bil:***
a) zdravnik in zobozdravnik.
b) mehanik.
c) učitelj.

3.) ***Hlavaty je bil izjemen akvarelist. Kaj je pa to akvarel?***
a) posebna tehnika slikanja, pri kateri uporabljamo prozorne vodene barve, ki jih redčimo z vodo.
b) posebna tehnika slikanja, pri kateri uporabljamo vodoodporne flomastre.
c) posebna tehnika slikanja, pri kateri uporabljamo tempera barve.

4.) ***Hlavaty je ljubil nežne tone, večinoma je slikal pokrajine. Katera pokrajina ima na njegovih slikah posebno mesto?***
a) štajerska pokrajina.
b) kraška in istrska pokrajina.
c) angleška pokrajina.

Odgovori: 1. b, 2. a, 3. a, 4. b

Tehnika akvarela se zdi na videz preprosta in nezahtevna. Na sliki je obris koprske Pretorske palače, ki jo je Robert Hlavaty naslikal leta 1950. Poskusi jo pobarvati z vodenimi barvicami. Ugotovil boš, kako pomemben je vsak dotik čopiča s papirjem in kako zahtevna je ta tehnika slikanja. ✱ *Tjaša*

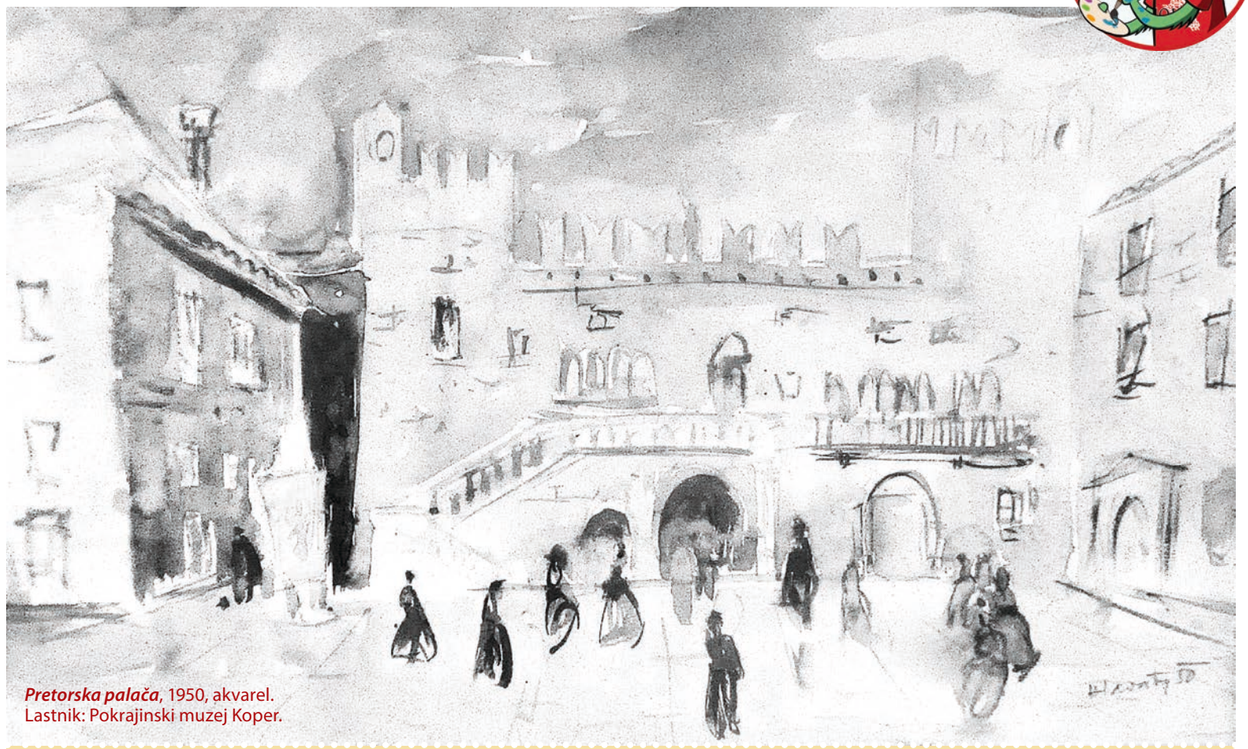

Pretorska palača, 1950, akvarel.
Lastnik: Pokrajinski muzej Koper.

Napovednik dogodkov – sobotne muzejske delavnice

■ SLIKARSKA DELAVNICA: Akril

Sobota, 18. 11. 2023, ob 10. uri

V Muzejski galeriji nam bo akademski slikar **Joso Knez Vrkič** predstavil svoja dela in nas popeljal po razstavi *Upanje*, na kateri je na ogled cikel umetnikovega ustvarjanja v zadnjih desetih letih. V drugem delu pa bomo pod umetnikovim vodstvom spoznavali različne tehnike **slikanja z akrilnimi barvami**. ✱

■ DRUŽINSKA DELAVNICA: Okrasimo božično drevesce, kot so ga nekoč

Sobota, 16. 12. 2023, ob 10. uri

Na delavnici bomo **okrasili božično drevesce**, kot so ga krasili v preteklosti, **posejali božično žito** ter **izdelali papirnate jaslice**. V družbi naših muzejskih prostovoljk bomo **obujali spomine** na praznovanja nekoč. **Vabljeni otroci, starši in nonoti**, da se nam pridružite in v naši družbi preživite prijetno dopoldne. ✱

Il Giardino d'infanzia "Delfino blu" festeggia 30 anni

Foto: Aleš Rosa

I 30 anni dell'asilo rappresentati in una fotografia

Il 1º luglio 1993 il Giardino d'infanzia "Delfino blu" diventa Ente autonomo. Precedentemente l'asilo operava nell'ambito della Scuola elementare italiana di Capodistria. In quegli anni le sezioni erano 7 con un centinaio di bambini iscritti, mentre oggi l'asilo conta ben **15 sezioni** tra Crevatini, Bertocchi, Semedella, Capodistria e Ancarano con più di 220 bambini e altrettante famiglie.

Molte sedi dell'asilo sono state rinnovate, come quelle di Bertocchi e Semedella, altre sono state aperte, come quelle di Capodistria 2 in Via Porta Isolana ed Ancarano.

Il Giardino d'infanzia "Delfino blu" è un servizio educativo e sociale e presenta caratteristiche uniche e sicuramente anche complesse. In asilo si pone attenzione nel conseguire gli obiettivi fondamentali, le cure adeguate, sia dal punto di vista fisico sia da quello emotivo. Inoltre, si svolge un ruolo fondamentale per **l'affermazione ed il mantenimento della lingua e della cultura italiana sul territorio** perché lingua e cultura italiana sono alla base dell'operato dell'istituzione stessa. In un contesto sempre più disomogeneo e variegato l'obiettivo dell'asilo, infatti, sta nel garantire le condizioni migliori possibili di **conservazione del patrimonio linguistico e**

Foto: Archivio "Delfino blu"

Laboratorio creativo-pedagogico svolto dalla scrittrice, disegnatrice ed illustratrice Nicoletta Costa.

culturale italiano ed allo stesso tempo **promuovere la comunicazione interculturale e l'atteggiamento positivo verso l'altro**. Un obiettivo importante questo, che può essere raggiunto attraverso il sostegno di tutte le istituzioni, dei dipendenti e dei genitori che collaborano e che fanno parte dell'asilo stesso.

Foto: Archivio "Delfino blu"

Per celebrare i **30 anni del Giardino d'infanzia "Delfino blu"** si è voluto festeggiare il traguardo raggiunto ed allo stesso tempo anche valorizzare il suo ruolo sul territorio, dando rilievo ed importanza a tutti coloro che ci hanno lavorato e lavorano attualmente, costruendo una parte importante di memoria futura e testimonianza per le future generazioni.

Il **21 giugno 2023** presso il palazzetto dello sport "Arena" di Capodistria si è svolta la **celebrazione del 30° anniversario**

Foto: Archivio "Delfino blu"

Foto storica dell'asilo scattatata in occassione dell'apertura della sede centrale in Via dei Carreri 8 a Capodistria.

Foto: Archivio "Delfino blu"

Mostra documentaria per i 30 anni del Giardino d'infanzia "Delfino blu" a Palazzo Gravisi - Buttorai a Capodistria.

Spettacolo svolto al palazzetto dello sport di Capodistria per celebrare l'anniversario dell'asilo.

Foto: Archivio "Delfino blu"

a cui hanno partecipato le unità di Capodistria, Capodistria 2, Bertocchi, Crevatini, Semedella ed Ancarano. I bambini hanno avuto il loro spazio sul palco per ballare e cantare con la collaborazione di alcuni ospiti speciali: ex alunni dell'asilo, che li hanno aiutati nelle esibizioni. È stata una serata conviviale e di festeggiamenti, che ha reso protagonisti assoluti i bambini.

Successivamente, il **27 settembre 2023** a Palazzo Gravisi-Buttorai a Capodistria si è inaugurata la **mostra documentaria** dell'asilo **"Un viaggio di 30 anni - 30-letno popotovanje"**. La mostra espone su pannelli esplicativi 120 fotografie e disegni dei bambini realizzati in questi 30 anni di attività, che testimoniano spaccati di vita quotidiana e la storia dell'asilo, illustrando tutte le sedi. Durante la serata, il vicino "Spazio giovani" è stato inoltre allestito dalle bravissime maestre, che hanno preparato lavoretti e creazioni assieme ai bambini presenti.

✱ *La direttrice* ***Monica Bertok Vatovec***

Slikanica *Rovka Črkolovka*

V Osrednji knjižnici Srečka Vilharja Koper smo v sodelovanju z Založbo Škrateljc in Naravnim rezervatom Škocjanski zatok izdali slikanico z naslovom *Rovka Črkolovka*, s katero napovedujemo prvo pravljično pot v Mestni občini Koper. K projektu je pristopila tudi Luka Koper, ki bo del pravljične poti sofinancirala.

Ilustracija: Gregor Goršič

Prvi korak do realizacije pravljične poti je **izdaja slikanice**, saj je slednja povezovalna nit pravljičnega doživetja **za družine**, **osnovnošolske** in **vrtčevske skupine**. **Avtor** slikanice je **Uroš Grilc**, direktor Založbe Škrateljc. Slikanica je nastajala v sodelovanju s knjižnico in Naravnim rezervatom Škocjanski zatok.

»*Izredno veseli smo bili, ko sta nas Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper in avtor Uroš Grilc iz Založbe Škrateljc povabila k sodelovanju, še posebej zato, ker je bila njihova želja napisati* ***zgodbo****, ki bo* ***najmlajšim predstavila Škocjanski zatok*** *in njegove »prebivalce«. Pričujoča slikanica je najboljši* ***način, da otroke navdušimo nad naravo*** *in* ***varovanjem rastlin*** *in* ***živali****, saj skozi zgodbo* ***spoznavajo različna življenjska okolja*** *ter v njih živeče živali in rastline. V Naravnem rezervatu Škocjanski zatok se bo v prihodnosti uredila* ***pravljična pot****, prva takšna v Mestni občini Koper, in* ***bo vključena v pravljično-doživljajsko transverzalo v Sloveniji****. Ta pravljična pot bo omogočila otrokom, da združijo pravljični svet z naravnim okoljem in tako še bolj poglobijo svoje izkušnje.*« Bojana Lipej, koordinatorica izobraževanja v Škocjanskem zatoku.

»*Slikanica je prvi korak k uresničitvi pravljične poti, ki jo snujemo v sodelovanju z Osrednjo knjižnico Srečka Vilharja Koper in pod budnim očesom Škocjanskega zatoka. Rdeča nit bo zgodba o Rovki* Črkolovki, *ki v naravnem rezervatu spozna predvsem prijateljice – ptice selivke, pozabili pa nismo niti na ostale zanimive živalske vrste, ki jih bodo družine in skupine otrok spoznavale na pravljični poti,*« je poudaril Uroš Grilc.

Za čarobne podobe živalskega sveta v slikanici je zaslužen **ilustrator Gregor Goršič**. Živalski svet ga je od nekdaj bolj privlačil kot risanje ljudi ali tihožitij, zato ni čudno, da je prav živalim posvetil serijo, ki je v originalu nastala v tušu na kraft papir, v njej je zaobjel vso njihovo lepoto in moč. ✱

Foto: Wikipedia Commons, CC BY-SA 3.0

Etruščanska rovka in moški prst, primerjava velikosti.

Odgovori na vprašanja:

1.) *Kje v Kopru živi etruščanska rovka?*

.....

2.) *Kako dolga je etruščanska rovka?*

.....

3.) *Ali je etruščanska rovka najmanjši sesalec na svetu?*

.....

4.) *Kako se imenuje maskota, ki predstavlja etruščansko rovko in domuje v Knjižnici Koper, na oddelku za mlade bralce?*

.....

Odgovori: 1.) V Škocjanskem zatoku. 2.) Etruščanska rovka je dolga od 4 do 5 cm. 3.) Da. 4.) Rovka Črkolovka.

Na fotografiji so od leve proti desni Luana Malec (direktorica Knjižnice Koper), Tina Škrokov (vodja oddelka za mlade bralce), Gregor Goršič (ilustrator slikanice *Rovka Črkolovka*) s sinkom, Nina Grilc (soustvarjalka *Pravljičnih poti po Sloveniji*) in Uroš Grilc (avtor slikanice *Rovka Črkolovka*).

S polnim rezervoarjem goriva se odpeljem mimo šole, muzeja in arhiva

Tokrat se v arhiv odpravimo s kultnim motorjem TOMOS. Za vse, ki še ne veste, kaj pomeni beseda TOMOS, pa kratka razlaga.

Tovarna motornih vozil Koper je bila ustanovljena leta **1954**. Z dvema odločbama, ena iz 16. 7. 1954 in druga 27. 7. 1954, je bilo ustanovljeno industrijsko podjetje **To**varna **mo**tornih koles **S**ežana ali skrajšano TOMOS Sežana. Le dobre tri mesece kasneje je bila sprejeta odločitev o prenosu podjetja v Koper. Leta **1960** je podjetje spremenilo ime v **Tovarna motornih vozil TOMOS Koper**, kratico Tomos so obdržali.

V Tomosu so leta 1962 ustanovili **Inštitut Tomos**, v katerem so izdelovali tehnično dokumentacijo **prototipov** motorjev, ki obsegajo risbe izdelkov in sestavnih delov, navodila za preizkuse ter navodila za uporabo in vzdrževanje izdelka. Prav tako so izdelovali prototipe motorjev, testirali so materiale in izdelke ter pripravljali vse za množično proizvodnjo motorjev Tomos. Med najbolj znanimi oznakami Tomosovih motorjev sta zagotovo ***Automatic*** in ***Colibri***.

Tehnična dokumentacija pri izdelavi motorjev je tudi danes enako pomembna. Brez nje o izdelavi motorjev Tomos, ne bi vedeli ničesar, zelo težko bi prenovili kakšen motor ali izdelali rezervni del, tudi učenci v tehniški šoli pri opravljanju praktičnega pouka ne bi mogli izdelati prototipa motorja in se učiti.

Zato smo se odločili **na Kulturnem bazarju v regiji**, 12. oktobra 2023, pokazati, kako uspešno je sodelovanje med Srednjo tehniško šolo Koper, Pokrajinskim arhivom Koper, Tehniškim muzejem Slovenije pa tudi s Hidrio Koper, nekdanjimi zaposlenimi v tovarni Tomos in društvi, ki ohranjajo tradicijo Tomosa.

V prostorih Pokrajinskega arhiva Koper smo na ogled postavili **motocikle** (**moped**, **motorno kolo**) in dele motorjev, ki so jih izdelali, predelali, obdelali pri pouku na šoli, tehnično dokumentacijo, ki jo hranimo v arhivu, čudovite fotografije iz naše zbirke, lahko pa ste se preizkusili tudi v kvizu.

Označi pravilen odgovor

1.) *Z mopedom lahko »drvimo« do*
☐ 10 km na uro, ☐ 45 km na uro,
☐ 120 km na uro, ☐ 250 km na uro.

2.) *Colibri je ime mopeda in tudi ...*
☐ metulja, ☐ polža, ☐ črva, ☐ ptiča.

3.) *Ali je moped le dvokolesnik ali ima lahko tri kolesa?*

.....

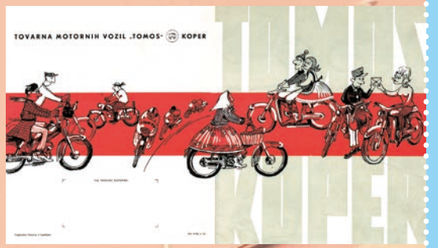

4.) *Poišči sliko dvo- in trikolesnika ter jo prilepi*

5.) *Mopedisti morajo uporabljati ...*
☐ zaščitno čelado, ☐ usnjene škornje,
☐ temna očala.

6.) *Moped lahko vozimo ...*
☐ po zelenici, ☐ na plaži, ☐ po cesti,
☐ po pločniku, ☐ na igrišču.

Manj znane besede:

prototip – prva, osnovna podoba, oblika kot merilo, vzorec za vse preostale stvari iste vrste, izdelek, namenjen preizkušanju in izpopolnjevanju pred serijsko izdelavo;
inštitut – ustanova za znanstveno raziskovanje;
kolibri – majhne živobarvne južnoameriške ptice z dolgim, ozkim kljunom, ki zelo hitro prhutajo s krili;
moped – lahko motorno kolo, ki ima tudi pedale.

* *Nada Čibej*

Odgovori: 1.) 45 km/h; 2.) ptiča; 3.) ima lahko tudi tri kolesa; 5.) zaščitno čelado; 6.) po cesti.

Kader in plan

Kot gledalci ali ustvarjalci filmov pogosto naletimo na **filmske izraze**, za katere ne vemo, kaj zares opisujejo, dokler se ne poglobimo v njihov strokovni pomen. Besede, ki tvorijo filmsko **terminologijo**, nam pomagajo razumeti, kako je **filmski jezik iznašel popolnoma svojstven način pripovedovanja zgodb**.

Terminologija: celota izrazov določene stroke, panoge; strokovno izrazje, izrazoslovje. (Vir: SSKJ)

Kader Kader je **najmanjša osnovna filmska enota**. Je **neprekinjen posnetek**, narejen s filmsko ali video kamero. Traja od začetka snemanja – ko pritisnemo gumb za snemanje – do konca snemanja – ko z istim gumbom snemanje ustavimo. Ko smo torej pokrajino, prizor ali kar koli izbranega neprekinjeno zabeležili med vklopom in izklopom kamere, smo ustvarili kader. Ko film montiramo, pa kader pomeni **najmanjšo montažno enoto**. Ta traja **od enega reza** (torej montažnega prehoda) **do drugega reza**.

Plan Ko želimo opisati **mejo tistega, kar vidimo oziroma vidi kamera**, govorimo o **velikosti izreza** in to imenujemo plan. Kaj "izrezujemo"? Za vodilo označevanja se navadno uporablja človeška figura ali povedano praktično: režiser ali snemalec mora določiti, koliko človekovega telesa želi videti znotraj okvira kadra in kako veliko naj bo to telo v primerjavi z okvirom. Določi pa tako, da odloči, kako daleč od telesa naj bo postavljena kamera. Gledalcu s temi od-

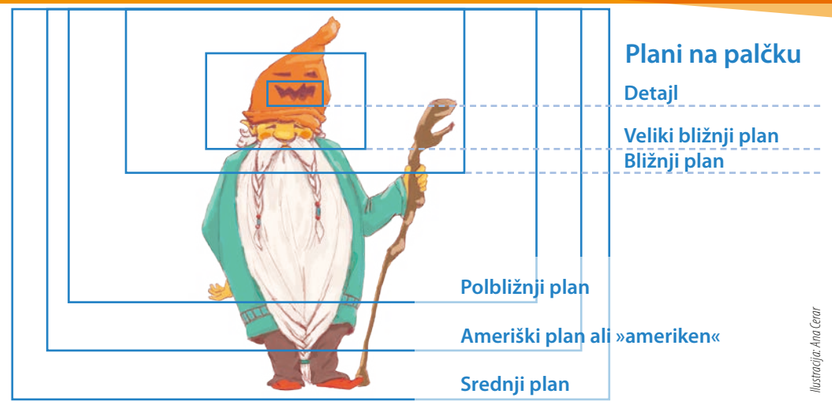

Ilustracija: Ana Cerar

ločitvami lahko pokaže, kje se kaj dogaja, kdo in kaj to počne ter kako se počuti.

Plane lahko razdelimo v dve veliki skupini: na **splošne ali totale**, ki prikazujejo predvsem prostor, ter na **bližnje ali ozke**, ki se osredotočajo na človeško figuro.

Kadar se med snemanjem kadra kamera ne premika, nastane en plan. Kadri, v katerih se kamera giblje, medtem ko snemamo, pa imajo lahko več planov.

Velikosti planov

1. – Splošni plan ali total – Vidimo pokrajino, celotno stavbo, ulico, sobo, ljudje pa so v kadru lahko tako majhni, da jih težko ločimo od drugih objektov. S tem dobimo veliko informacij o kraju in času dogajanja.

2. – Srednji plan – Človeško figuro vidimo v celoti od glave do pet. Ta plan je najbližji načinu, na katerega opazujemo svet in doživljamo dogajanje v naši okolici.

3. – Ameriški plan ali »ameriken« – Vidimo, kaj človek dela, saj ga gledamo od sredine stegen navzgor, opazen je tudi prostor okoli njega.

4. – Polbližnji plan – Človeka gledamo od glave do pasu, vidimo tudi, kaj počne z rokami.

5. – Bližnji plan – V ospredju vidimo obraz človeka in njegove podrobnosti, vidimo pa tudi njegova ramena.

6. – Veliki bližnji plan – Obraz človeka vidimo še bližje, zavzema skoraj ves okvir izreza. Z njim učinkovito pokažemo človekovo razpoloženje in čustva.

7. – Detajl – Vidimo del obraza, telesa ali predmeta, in s tem poudarimo njegovo vlogo v zgodbi.

Naloga:
K preostalim fotografijam pripiši številko plana.

Fotografije iz filma Poletje, ko sem se naučila leteti, distribucija Con Film

Ste vedeli?
Izrez do kolen imenujemo **»ameriken«**, ker se je pogosto uporabljal v ameriških vesternih – za ta filmski žanr je bilo pomembno gledalcem pokazati, kako filmski junaki izvlečejo revolverje, ki jim visijo za pasovi.

Rešitev: A–7, B–2, C–2, Č–1, D–4, E–5

✱ *Ana*

Kanček daljnega vzhoda v Piranu

Predmeti iz Vzhodne Azije v zbirkah pomorščakov

Na kaj najprej pomisliš ob besedah Daljni vzhod? Na daljne dežele raznovrstnih dišečih **začimb** in **čajev**, na **kimone**, na nenavadno in nerazumljivo **pisavo**, na **japonske sušije**, na **manga stripe**, na **budistične templje**? Od nekdaj je Daljni vzhod zbujal radovednost številnih popotnikov, pisateljev, znanstvenikov, umetnikov in mladih pomorščakov. Tja so že pred več kot 100 leti potovali tudi slovenski pomorščaki. Takrat ni bilo tako preprosto potovati kot danes in **pomorščaki so bili med redkimi, ki so potovali na druge celine**.

K Daljnemu vzhodu prištevamo dežele Vzhodne Azije, ki zajema **Japonsko**, **Kitajsko**, **Korejo**, **Mongolijo** in **skrajni vzhod Rusije**, od koder so pomorščaki s svojih potovanj prinesli različne in nenavadne predmete.

Predmete so od tam prinašali zase in za obdarovanje drugih. Nekateri so jih celo prodajali. Pomorščaki in njihovi sorodniki so predmete, kot so **čajni servisi**, **vaze**, **pohištvo**, uporabljali za njihov prvotni namen, druge pa so imeli le za okras ali spomin. Za pomorščake in njihove sorodnike je bila še posebej pomembna njihova spominska vrednost. Predmeti so jih spominjali na potovanja in doživetja v tujih deželah, hkrati pa so pripovedovali o krajih, v katerih so jih pomorščaki kupili, in o kulturi tamkajšnjih prebivalcev. Z njimi se je tako širilo vedenje o tujih kulturah.

Pomorščakom so se potovanja v te eksotične dežele za vedno vtisnile v spomin.

Poglej, kaj vse so prinesli.

Dobrodošel pa si tudi v piranskem Pomorskem muzeju, ki ti bo do marca razkrival kanček teh vznemirljivih azijskih dežel. Kaj še čakaš? Pridi in se vsaj za trenutek potopi vanje!

Ilustracija: Martina Ljubič

Kolofon razstave *Kanček Daljnega vzhoda*
Predmete hranijo: Pomorski muzej »Sergej Mašera« Piran, Slovenski etnografski muzej, dediči pomorščakov
Avtorica razstave: Bogdana Marinac
Razstavo je pripravil Pomorski muzej »Sergej Mašera« Piran v sodelovanju z Oddelkom za azijske študije Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani in Znanstveno-raziskovalnim središčem Koper v sklopu projekta *Vzhodno azijske zbirke v Sloveniji – Osiroteli predmeti*

Labirint

Deček Toni je tudi navdušen nad potovanji v daljno Azijo. Na fotografijah so predmeti s potovanj. S pomočjo spodnjih opisov k vsaki sliki (na naslednji strani) vpiši ime predmeta. Vsak ta predmet pa pelje do kvadratka, v katerega vpišeš prvo črko tega predmeta. Dobil boš ime poklica, ki bo dečka Tonija popeljal v ta čudoviti daljni svet.

Š – ŠKATLICA ZA ČRNILO – Na škatlici je v kitajskih pismenkah napisan izrek o moralnih vrednotah izobražencev: »Trden kot zlato, pokončen kot kamen. Ohrani robove, odstrani pohlep. Ne črno, ne drobno, je pravo vodilo.« / **O – OKRASNI STREŠNIK** – Strešnik v podobi nesmrtnika na feniksu. Strešniki so stavbe varovali pred požari, drugimi nesrečami in zlimi duhovi. / **K – KOZUKA** – Ročaj majhnega noža, ki je del japonskega meča. / **R – RAZGLEDNICA** – Japonsko dekle v kimonu s piščalko. / **M – MANDARINSKI KLOBUK** – Mandarini so bili uradniki na Kitajskem. Na vrhu klobuka so imeli različne pisane gumbe, ki so označevali njihov status. / **A – ALBUM RAZGLEDNIC** – Album z lesenimi lakiranimi platnicami ter aplikacijo iz školjk biserne matice in slonove kosti z motivom treh Japonk. / **O – ONI** – Demon v preobleki budističnega meniha, miniaturna figurica, ki so jih na Japonskem uporabljali namesto uteži za obešanje vrečk in drugega čez pas kimona. / **Č – ČAJNIK** – Miniaturni čajnik v tehniki »cloissone«. To je starodavna tehnika okraševanja kovinskih predmetov. / **P – PAHLJAČA** – Pahljača s podobo Japonke.

* *Martina in Bogdana*

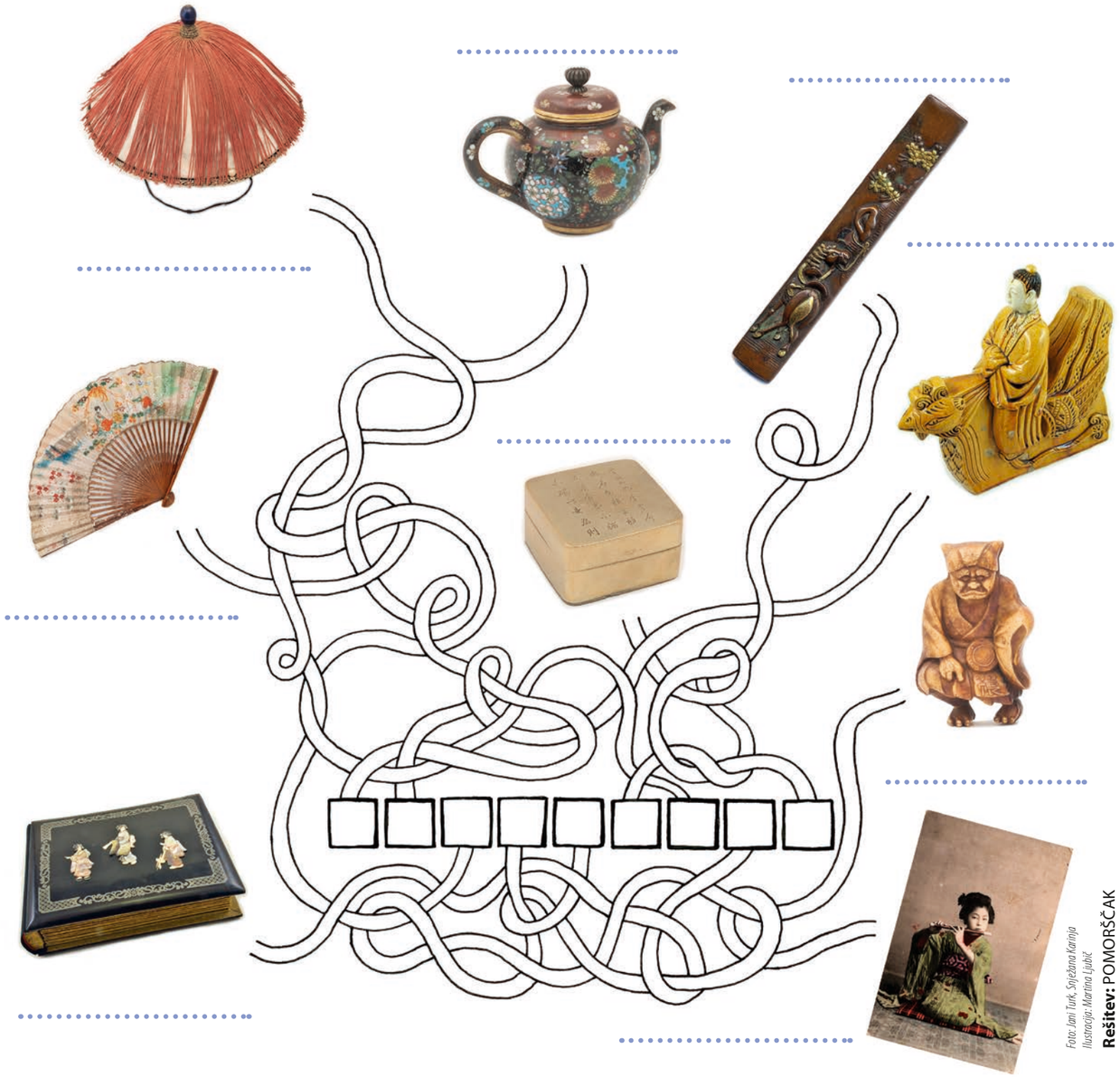

Foto: Jani Turk, Snežana Karinja
Ilustracija: Martina Ljubič

Rešitev: POMORŠČAK

Pravni inštitut ZRS Koper

Ali lahko živimo in delujemo brez prava?

Cilj prava ni odpraviti ali omejiti, temveč ohraniti in razširiti svobodo. Kajti v vseh stanjih ustvarjenih bitij, sposobnih zakonov, kjer ni prava, ni svobode. Svoboda je biti svoboden od omejevanja in nasilja s strani drugih.

John Locke: Dve razpravi o oblasti; pismo o toleranci. (Ljubljana: Krtina, 2010. str. 166, odst. 57)

Pravo so pravila, ki urejajo odnose med posamezniki, skupinami in državo. Kdor ta pravila krši, je kaznovan. Za kaznovanje so odgovorni policija in zavodi za prestajanje kazni. Pravo se prilagaja in spreminja, ker se spreminjajo čas, tehnologija in kultura družbe, iz katere izhaja. Zato se sodniki, odvetniki, tožilci, akademski raziskovalci in drugi trudijo, da bi se pravo zmeraj prilagajalo trajnostnemu razvoju družbe. Ta sistem pravil tudi vsakega izmed nas varuje pred zlorabo, nasiljem ali goljufijo.

Na prvi pogled se zdi, da je pravo tako zahtevno, da ga lahko razumejo samo strokovno visoko izobraženi in izkušeni odrasli. V osnovi pravo temelji na etiki in morali določene družbe, ki je vgrajena v vsakega posameznika od njegovega rojstva naprej. Predstavljajte si na primer, da eden izmed učencev sošolcu vzame zvezek, da bi prepisal domačo nalogo, ki je njemu ni uspelo narediti. To stori, ne da bi sošolca vprašal, ali mu lahko zvezek posodi. Učitelj opazi, da sta domači nalogi enaki oziroma prepisani in kaznuje oba z opominom ali novo, dodatno nalogo. Kaznovanje obeh se zdi nepravičen ukrep, saj pri prepisovanju nista sodelovala oba. Ob takem dogodku se lahko pojavijo številna vprašanja in pripombe, ki se nanašajo na pravo, moralnost in pravičnost.

Nekatera vprašanja, ki bi se lahko pojavila, so:

- **Kaznovanje in pravičnost:** ali je kaznovanje obeh učencev z opominom ali dodatno nalogo res pravičen ukrep glede na to, da eden izmed njiju ni dejansko sodeloval pri prepisovanju? Je primerno, da sta oba enako kaznovana?
- **Posledice dejanj:** kako naj bodo posledice dejanj razdeljene med učenca; ali je primerno, da sošolec, ki je prepisal nalogo, nosi večjo odgovornost kot tisti, ki je svoj zvezek na primer pozabil in ga je drugi vzel?
- **Individualna odgovornost:** kako se meri individualna (posameznikova) odgovornost v takšnih situacijah; ali je prepisovanje od sošolca, ki za prepisovanje ni vedel, enako kršenje pravil kot dejansko sodelovanje pri prepisovanju?
- **Kaznovanje za neposredne kršitve:** ali bi morali biti kaznovani zgolj tisti, ki neposredno kršijo pravila, medtem ko bi morali biti drugi, ki pri kršenju pravil niso neposredno sodelovali, iz kaznovanja izvzeti?
- **Vloga učitelja:** kakšna je vloga učitelja pri določanju pravil in sankcij v primerih, ko se pojavi sum prepisovanja; kako naj učitelj ravna, da bi zagotovil pravično obravnavo in odločitev za kaznovanje?
- **Moralne in etične dileme:** ali lahko učitelj v takšnih primerih razmišlja o moralnih vidikih, ne samo o pravilih; kako bi se moral odločiti glede na moralne in etične standarde?
- **Učenje in vzgoja:** kako bi lahko ta situacija služila kot priložnost za učenje in vzgojo; kaj bi se učenci lahko naučili iz tega, kako se spopasti z napakami, odgovornostjo in posledicami?

Ob vseh teh vprašanjih spoznamo, kako se različne situacije z upoštevanjem vidikov **pravice**, **morale**, **pravičnosti** in vzgoje zapletejo. S pravili prava skušamo podobne situacije kar najustrezneje rešiti. Pri tem so med drugim pomembni tudi **sodna praksa**, **običaji** in ustaljeni **postopki** ter ustanove, kot so **sodišča**, **vlada** in **zakonodajni organi**, ki sodelujejo pri oblikovanju, izvajanju in presojanju pravnih pravil na podlagi dosedanjih izkušenj in potreb.

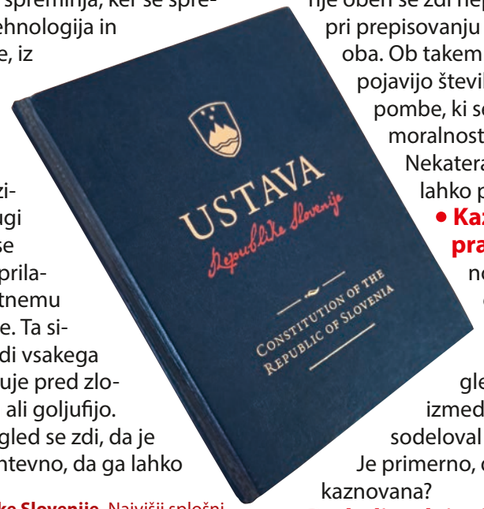

Ustava Republike Slovenije. Najvišji splošni pravni akt vsake moderne države je ustava, z njo pa so predpisana splošna načela in oblike politične in družbene ureditve države.
(založba: Uradni list RS, vir: https://www.biblos.si/isbn/9789612045364)

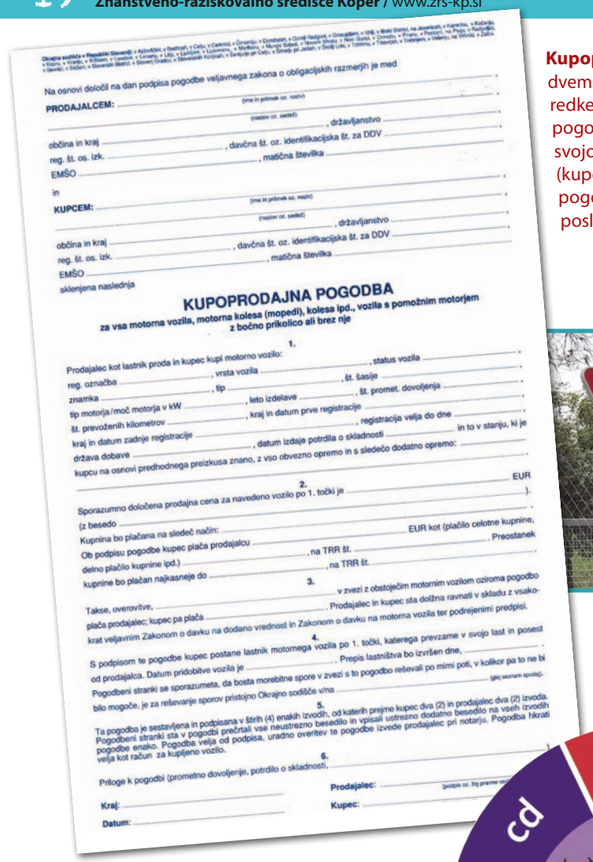
Na osnovi določil na dan podpisa pogodbe veljavnega zakona o obligacijskih razmerjih je med

PRODAJALCEM: _____ (ime in priimek oz. naziv)
_____ (naslov oz. sedež)
občina in kraj _____, davčna št. oz. identifikacijska št. za DDV _____, državljanstvo _____
reg. št. os. izk. _____, matična številka _____
EMŠO _____
in
KUPCEM: _____ (ime in priimek oz. naziv)
_____ (naslov oz. sedež)
občina in kraj _____, davčna št. oz. identifikacijska št. za DDV _____, državljanstvo _____
reg. št. os. izk. _____, matična številka _____
EMŠO _____
sklenjena naslednja

KUPOPRODAJNA POGODBA
za vsa motorna vozila, motorna kolesa (mopedi), kolesa ipd., vozila s pomožnim motorjem z bočno prikolico ali brez nje

1.
Prodajalec kot lastnik proda in kupec kupi motorno vozilo: _____
reg. označba _____, vrsta vozila _____, status vozila _____
znamka _____, tip _____, št. šasije _____
tip motorja/moč motorja v kW _____, leto izdelave _____, št. promet. dovoljenja _____
št. prevoženih kilometrov _____, kraj in datum prve registracije _____
kraj in datum zadnje registracije _____, registracija velja do dne _____
država dobave _____, datum izdaje potrdila o skladnosti _____ in to v stanju, ki je
kupcu na osnovi predhodnega preizkusa znano, z vso obvezno opremo in s sledečo dodatno opremo: _____

2.
Sporazumno določena prodajna cena za navedeno vozilo po 1. točki je _____ EUR
(z besedo _____).
Kupnina bo plačana na sledeč način: _____
Ob podpisu pogodbe kupec plača prodajalcu _____ EUR kot (plačilo celotne kupnine, delno plačilo kupnine ipd.) _____, Preostanek
kupnine bo plačan najkasneje do _____, na TRR št. _____, na TRR št. _____

3.
Takse, overovitve, _____ v zvezi z obstoječim motornim vozilom oziroma pogodbo plača prodajalec; kupec pa plača _____. Prodajalec in kupec sta dolžna ravnati v skladu z vsakokrat veljavnim Zakonom o davku na dodano vrednost in Zakonom o davku na motorna vozila ter podrejenimi predpisi.

4.
S podpisom te pogodbe kupec postane lastnik motornega vozila po 1. točki, katerega prevzame v svojo last in posest od prodajalca. Datum pridobitve vozila je _____. Prepis lastništva bo izvršen dne, _____.
Pogodbeni stranki se sporazumeta, da bosta morebitne spore v zvezi s to pogodbo reševali po mirni poti, v kolikor pa to ne bi bilo mogoče, je za reševanje sporov pristojno Okrajno sodišče v/na _____ (ptaj seznam spodaj).

5.
Ta pogodba je sestavljena in podpisana v štirih (4) enakih izvodih, od katerih prejme kupec dva (2) in prodajalec dva (2) izvoda. Pogodbeni stranki sta v pogodbi pračtali vse neustrezno besedilo in vpisali ustrezno dodatno besedilo na vseh izvodih pogodbe enako. Pogodba velja od podpisa, uradno overitev te pogodbe izvede prodajalec pri notarju. Pogodba hkrati velja kot račun za kupljeno vozilo.

6.
Priloge k pogodbi (prometno dovoljenje, potrdilo o skladnosti, _____
Kraj: _____ Prodajalec: _____ (podpis oz. žig pravne ose
Datum: _____ Kupec: _____

Pravo ureja tudi **pravila**, ki jih uporabljamo **v vsakodnevnem življenju**. Da je uporaba enotnih in primerljivih merskih enot bistvena za nemoteno trgovino in razvoj družbe tako na državni kot mednarodni ravni, so leta 1875 spoznali voditelji 17 držav, ki so podpisali Metrsko konvencijo. H konvenciji je do danes pristopila večina razvitih držav, tudi Slovenija. Metrska konvencija je mednarodni sistem merskih enot SI: meter, kilogram, sekunda, amper, kelvin, mol in kandela.

Mednarodni sistem merskih enot SI.
(vir: Urad Republike Slovenije za meroslovje, Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport. Pridobljeno na: https://www.gov.si/teme/mednarodni-sistem-merskih-enot/)

Kupoprodajna pogodba. Pogodba je **pravniški izraz** za **sporazum**, ki je **sklenjen** med dvema ali več strankami o medsebojnih obveznostih. Običajno so pogodbe v pisni obliki, redkeje le v ustni obliki. Na primer kupoprodajna pogodba, ki jo vidimo na sliki, je pravna pogodba med dvema strankama, v kateri ena stranka (prodajalec) soglaša, da bo prenesla svojo lastninsko pravico na določeno stvar ali premoženje, medtem ko druga stranka (kupec) soglaša, da bo plačala določeno ceno za to stvar ali premoženje. Kupoprodajna pogodba je ena izmed najpogostejših pravnih oblik pogodb in je bistvena za sklepanje poslov ter prenos lastništva. *(vir: https://www.znm.si/Portals/w/adam/nnDoc/gPeE7rDMLEK4IGjqvUe09w/Attachments/KUPOPRODAJNA.pdf)*

Foto: DAV

Spomnimo se, da pravo med drugim temelji na trenutni morali in etiki družbe, iz katere izhaja. **S pravom skušamo karseda pravično razrešiti spore med ljudmi, skupinami in državo.** Prav tako ohranja in predpisuje **red** in **stabilnost** v družbi. Naloga prava je tudi določiti, kako naj se vsi obnašamo, da ne nastaneta zmeda in nered. Tako, na primer, predpisuje tudi cestno-prometna pravila, ki nam omogočajo varno in hitro potovanje do zaželenega cilja, kot je pot v šolo, domov ali na počitnice. Pravo ureja tudi **administrativna pravila** in **sistemsko sestavo ustanov** ter **delo** ljudi v njih. Tudi šola deluje na podlagi vnaprej predpisanih **zakonov** in **norm**, ki so bili oblikovani ob upoštevanju izkušenj o najboljšem izobraževanju. ✱

Kulturni bazar, 12. oktober 2023, Koper

Foto: Dean Grgurica / Studio d.Or.

Svetilnik / Kulturni občasnik za mlade zanesenjake / Letnik XVII, številka 1 / Izdajajo: Gledališče Koper, za izdajatelja Katja Pegan; Pokrajinski muzej Koper, za izdajatelja Marko Bonin; Comunità Autogestita Costiera della Nazionalità Italiana di Capodistria, za izdajatelja Alberto Scheriani; Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper, za izdajatelja Luana Malec; Pokrajinski arhiv Koper, za izdajatelja mag. Nada Čibej; Otok – zavod za razvijanje filmske kulture, za izdajatelja Lorena Pavlič; Pomorski muzej – Museo del mare "Sergej Mašera" Piran - Pirano, za izdajatelja Franco Juri; Znanstveno-raziskovalno središče Koper, za izdajatelja prof. dr. Rado Pišot / Uredniški odbor: Samanta Kobal (urednica /Gajbla/; info@gledalisce-koper.si), Tjaša Miklavčič (tjasa.miklavcic@pokrajinski-muzejkoper.si), Roberta Vincoletto (info@centrocombi.eu), Tina Škrokov (tina.skrokov@kp.sik.si), Nada Čibej (nada.cibej@arhiv-koper.si), Lorena Pavlič (lorena.pavlic@isolacinema.org), Martina Ljubič (martina.ljubic@guest.arnes.si), Alenka Obid (alenka.obid@zrs-kp.si) / Lektorica slovenskega jezika Alenka Juvan / ISSN C506–158X / Tisk Tiskarna Vek Koper / Naklada 2.750 / Koper, november 2023 /